

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta. Laki vastaisi sisällöltään ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia 289/2020. Ulosottokaaren väliaikaiset säännökset, joissa säädetään ulosottomenettelyn keventämisestä, rajoittamisesta ja täytäntöönpanon lykkäämisestä covid-19 -epidemian vuoksi olisivat siten voimassa 30.4.2021 saakka.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotetut muutokset	4
4.1 Tarve pidennykselle	4
4.2 Voimassaolon jatkamisen kesto	4
5 Vaikutukset	5
6 Lausuntopalaute.....	5
7 Voimaantulo	6
8 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys	6
8.1 Omaisuuden suoja	6
8.2 Oikeus saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivästystä	7
8.3 Lainsäätämjärjestyksen arviointi	7
LAKIEHDOTUS	9
Laki ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta	9
LIITE	12
RINNAKKAISTEKSTI.....	12
Laki ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta	12

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Valtioneuvosto totesi 16.3.2020, että maassa vallitsee koronavirustilanteen (covid-19) vuoksi poikkeusolot. Valtioneuvosto teki tällöin linjauksen tietyistä toimenpiteistä, joiden tarkoituksena oli suojata väestöä sekä muun muassa turvata yhteiskunnan ja talouselämän toiminta sekä varmistaa yritysten toimintamahdollisuudet vallitsevan koronavirustilanteen aiheuttamista talousvaikeuksista huolimatta.

Eräänä tällaisena toimenä ulosottokaaren (705/2007) säännökset, joissa säädetään ulosottomenettelyn keventämistä, rajoittamista ja täytäntöönpanon lykkäämistä koskevista edellytyksistä muutettiin väliaikaisesti lailla ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta (289/2020). Väliaikaisen lain perusteella covid-19 -epidemiasta aiheutuvat poikkeusolot sekä näistä aiheutuvat taloudelliset vaikeudet voidaan ottaa normaalia säännöstöä paremmin huomioon ulosottomenettelyssä.

Väliaikainen laki on voimassa 1.5.2020 – 31.10.2020.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä ja siitä on kuultu Verohallintoa, Suomen perimistöimistöjen liitto ry:tä, Finanssiala ry:tä, Takuusäätiötä, Talous- ja velkaneuvonnan edustajaa sekä Valtakunnanvoudinvirastoa.

2 Nykytila ja sen arviointi

Ulosottokaaren sekä väliaikaisen lain osalta nykytila on kuvattu kattavasti voimassa olevaa väliaikaista lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 44/2020 vp) jaksossa 2 Nykytila ja sen arviointi sekä eduskunnan lakivaliokunnan mietinnössä LaVM 5/2020 vp.

Ulosottokaari mahdollistaa normaalioloissa lainkäyttäjälle hyvät mahdollisuudet huomioida erilaiset poikkeukselliset olosuhteet, joiden vuoksi normaalia ulosottomenettelyä voidaan joko lykätä tai rajoittaa. Maksuaikaa voidaan myöntää turvaavan ulosmittauksen huolehtiessa tarvittaessa velkojan oikeusturvasta. Toistuvaistulon ulosmittauksessa voidaan rajoittaa ulosmitattavaa määrää tai myöntää vapaakuukausia. Häätöjä voidaan tarvittaessa lykätä. Elinkeinonharjoittajien taloudelliset vaikeudet voidaan ottaa huomioon esimerkiksi elinkeinotulon ulosmittauksessa.

Väliaikaisen lain tavoitteena kuitenkin on, että covid-19 -epidemiasta aiheutuvat poikkeusolot sekä näistä aiheutuvat taloudelliset vaikeudet voidaan ottaa voimassa olevaa säännöstöä paremmin huomioon ulosottomenettelyssä. Tällöin väliaikaisen lain soveltaminen, sen voimassaoloajan olosuhteissa, muodostaisi yhtenäisen ja oikeudenmukaiseksi koettavan ulosottomenettelyn.

Väliaikaisen lain mahdollistamia lievennyksiä on ulosottomenettelyssä käytetty ja kansalaiset ovat saaneet tietoa mahdollisuuksista hakea helpotuksia. Erityisesti vapaakuukausi- ja huojennushakemukset ovat kasvaneet verrattuna edellisvuoteen. Myönteisiä vapaakuukausipäätöksiä on tehty alkuvuonna 16,8 prosenttia enemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2019. Tilastoista

ei ole eroteltavissa miten suuri osuus vapaakuukausien määrän kasvusta selittyy covid-19 –epidemiolla, sillä vapaakuukausihakemusten määrät ovat jo useiden vuosien ajan olleet kasvussa.

Talouden ilmiöt heijastuvat ulosottomenettelyyn yleensä viiveellä. Yrityksillä sekä luonnollisilla henkilöillä on yleisesti taloudellista puskuria, jolla selviydytään lyhytkestoisesta talouden heikkenemisestä. Velkojat ovat myös antaneet helpotuksia maksuaikatauluihin, ja tämä osaltaan johtaa siihen, että ulosottomenettelyssä covid-19 –epidemian vaikutukset tulevat esiin ja jatkuvat pidempään, kuin epidemian vakavin vaihe muutoin ilmenee yhteiskunnassa.

Ulosottomiehellä on säilynyt tapauskohtainen harkinta muuttaa tai rajata väliaikaisen lain perusteella annettuja lisäaikoja ja helpotuksia. Tältä osin ulosottokaaren perussäännökset ovat pysyneet voimassa. Ulosottomenettely on pystynyt turvaamaan molempien osapuolten oikeuksia myös poikkeusoloissa. Puuttumiskeinot ulosoton vilpillisen välttelyn estämiseen ovat säilyneet ennallaan mutta covid-19 –pandemian vaikutukset velallisen tilanteeseen on ollut paremmin mahdollista ottaa huomioon.

3 Tavoitteet

Ulosottokaaren väliaikaisten covid-19 –säännösten voimassaolon jatkamisella halutaan varmistaa, että ulosottomiehillä on lainsäädäntöön perustuva mahdollisuus myöntää ulosottomenettelyssä joustoja, jotka huomioivat poikkeuksellisen taloustilanteen ja näin turvata kansalaisten ja yritysten taloudellinen selviytyminen covid-19 –epidemian aiheuttamista vaikeuksista.

Väliaikaista lakia säädettäessä tavoitteena pidettiin sitä, että velalliselle laissa tarkoitettujen ulosmittauksen rajoittamiset ja huojentamiset helpottavat poikkeusolojen aiheuttamasta talouden tilapäisestä ahdingosta selviytymistä. Nopea toipuminen poikkeuksellisesta tilanteesta on sekä ulosoton velkojan, että velallisen etu.

Väliaikaisen lain voimassaolon jatkamisella pyritään edelleen samaan tavoitteeseen.

4 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan, että väliaikaisen lain voimassaoloaikaa pidennetään kuudella kuukaudella. Väliaikainen laki olisi tällöin voimassa kokonaisuudessaan 12 kuukautta. Voimassaoloajan pidennys toteutettaisiin uudella väliaikaisella lailla, joka olisi voimassa 30.4.2021 asti. Uuden väliaikaisen lain sisältö vastaisi väliaikaisen lain 289/2020 sisältöä.

4.1 Tarve pidennykselle

Epidemian aiheuttamat taloudelliset vaikeudet ilmenevät ulosottomenettelyssä viiveellä, joten tarve poikkeussäätelylle tulee jatkumaan vielä 31.10.2020 jälkeen.

4.2 Voimassaolon jatkamisen kesto

Väliaikainen laki on tarkoitettu vain covid-19 –epidemian aiheuttamien väliaikaisten taloudellisten vaikeuksien hallintaan ja sen voimassaolon ei tule jatkua kauemmin, kuin epidemian taloudelliset vaikutukset jatkuvat. Covid-19 –epidemian kesto ja sen taloudelle aiheuttamien vaikutusten kesto tai laajuutta ei voi tällä hetkellä tarkasti ennakoita.

Sinänsä väliaikaisen lain mahdollistamat ulosottomenettelyn lievennykset edellyttävät pääosin covid-19 –epidemiasta johtuvaa perustetta. Mikäli epidemian vaikutukset talouteen päättyvät

aikaisemmin, väliaikaisen lain soveltamistilanteita ei syntyisi, lukuun ottamatta pidennettyä maksuaikaa.

5 Vaikutukset

Väliaikaisen lain osalta vaikutuksia on arvioitu voimassa olevaa väliaikaista lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 44/2020 vp) jaksossa 4.2 Pääasialliset vaikutukset sekä eduskunnan lakivaliokunnan mietinnössä LaVM 5/2020 vp.

Tuolloin on arvioitu, että ulosoton perimistulos tulisi laskemaan. Perintätulos ei ole kuitenkaan suuresti muuttunut vuonna 2020. Kahdeksan ensimmäisen kuukauden perimistulos on 0,5 prosenttia suurempi kuin vuonna 2019.

Lain voimaantumisen jälkeen on ollut havaittavissa ulosoton työmäärän lisääntymistä velallisten tehdessä lain tarkoittamia ulosottomenettelyn muutoshakemuksia. Edellä kuvatun mukaisesti erityisesti vapaakuukausi- ja huojennushakemukset ovat kasvaneet verrattuna edellisvuoteen. Sittemmin työmäärä on tasaantunut. Laki on osaltaan hieman pidentänyt ulosoton käsittelyaikoja. Taustalla voi väliaikaista lakia suurempana tekijänä olla muuttunut veronpalautusten ajan kohta, joka on heijastunut myös ulosottomenettelyyn.

Ulosottomenettelyä kuvaavista tilastotiedoista ei voi erotella väliaikaisen lain aiheuttamia vaikutuksia muista covid-19 –epidemian ulosottomenettelylle aiheuttamista vaikutuksista. Ulosottomenettely on sinänsä toiminut poikkeusaikana varsin hyvin. Tämä viittaisi siihen, että väliaikainen laki ei ole ainakaan merkittäväällä tavalla vaarantanut velkojien oikeuksien toteutumista.

Määräaikaisesta sääntelystä ei käytettävissä olevien tietojen perusteella ole aiheutunut merkittävää haittaa eikä sääntelyn voimassaolon pidentämiselle muutoinkaan ole estettä.

6 Lausuntopalaute

Lain kiireellisuuden vuoksi lakia valmisteltaessa ei ole pyydetty lausuntoja. Valmisteltavat lainkohdat ovat olleet Perimistöimistojen liitto ry:n Finanssiala ry:n, Verohallinnon Talous- ja velkaneuvonnan sekä Takuusäätiön kommentoitavina. Valtakunnanvoudinvirasto on myös antanut kommenttinsa valmisteltavana olleesta esityksestä. Saatu palaute on jakaantunutta.

Takuusäätiö sekä talous- ja velkaneuvonta kannattavat väliaikaisen lain voimassaolon jatkamista. Molemmat tahot ovat havainneet, että covid-19 –epidemian vaikutukset jatkuvat edelleen ja realisoituvat viiveellä. Tämä johtuu siitä, että kansalaiset käyttävät ensin omat keinot, kuten säästöjen hyödyntämisen, menojen supistamisen, luottojen lyhennysvapaat sekä väliaikaiset maksuohjelmamuutokset taloudellisesta tilanteesta selviytymiseen. Vasta kun kaikki muut keinot on käytetty, tulevat yksilön taloudelliset vaikeudet esille velkojen perinnässä, ulosottomenettelyssä sekä talous- ja velkaneuvonnan ja Takuusäätiön työssä.

Takuusäätiö sekä talous- ja velkaneuvonta lausumissaan tuovat esiin sen, että talousvaikeuksiin joutuneiden henkilöiden yhteydenottojen määrä on lähtenyt kasvuun loppukesällä 2020 ja jatkuu edelleen.

Verohallinnon lausuman mukaan voimassaolon jatkaminen kuudella kuukaudella ei todennäköisesti vaikuttaisi velkojien oikeuksien toteutumiseen eikä verokertymiin. Vaikutusten arviointia vaikeuttaa se, että Verohallinnon maksujärjestelyjä koskevat väliaikaiset lait ja väliaikaiset käytännöt ovat jarruttaneet ulosoton kautta tapahtuvan perinnän hakemista. Finanssiala ry:n

lausumassa kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, että ulosoton normaalitoiminnan sujuvuus olisi turvattava poikkeussäännösten mahdollisesti aiheuttamasta hallintotyön lisääntymisestä huolimatta.

Suomen Perimistöimistöjen liitto (SPL) vastustaa lausumassaan väliaikaisen lain voimassaolon pidentämistä. SPL tuo esiin, että perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 7/2020 vp on aiheellista ottaa huomioon arvioitaessa ehdotetun sääntelyn ajallista soveltamista. SPL pitää pidentystä ongelmallisena siitä näkökulmasta, että väliaikaista lakia on alun perin pidetty perustuslaillisesti hyväksyttävänä sen vuoksi, että se on säädetty vain tietyn mittaiseksi määräajaksi. Lisäksi SPL katsoo, ettei velallisten yhdenvertaisuuden kannalta ole perusteltua, että juuri Covid 19 –perusteella voi saada enemmän helpotuksia ulosmittaukseen.

7 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2020, jolloin väliaikainen sääntely jatkuu katkeamatta lain 289/2020 voimassaolon päättymisen jälkeen.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Väliaikaisen lain osalta suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä on arvioitu voimassa olevaa väliaikaista lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 44/2020 vp) jaksossa 9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys sekä eduskunnan lakivaliokunnan mietinnössä LaVM 5/2020 vp.

Väliaikaista lakia säädettyä on arvioitu, että ehdotettua sääntelyä ulosottomenettelyn määräaikaiseksi rajoittamiseksi tai huojentamiseksi poikkeusolosuhteissa voidaan pitää paitsi välttämättömänä myös oikeasuhtaisena tapana asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

8.1 Omaisuuden suoja

Ulosottokaarta on muutettu väliaikaisesti korvaamalla ulosottokaaren säännöksiä, joilla mahdollistetaan ulosottomenettelyn määräaikainen rajoittaminen tai huojentaminen.

Muutokset ovat merkityksellisiä perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan kannalta. Velkojan maksunsaantioikeus voi vaarantua, jos täytäntöönpanon joutuisuusvaatimusta lievennetään. Ulosotossa on yleisesti kysymys tuomiossa tai muussa ulosottoperusteessa todetun, lakiin perustuvan yksityisoikeudellisen velvoitteen täytäntöönpanosta viime kädessä pakkoa käyttämällä. Velkojan tai muun ulosottoa hakevan oikeuksien ja oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että esimerkiksi tuomio ei jää vaille tosiasiallisia vaikutuksia, vaan on julkisen vallan toimesta tehokkaasti täytäntöön pantavissa. Ulosottokaaren väliaikaisessa muutoksessa ei puututa tähän peruslähtökohtaan.

Suhteutettuna varsin pitkiin perinnän määräaikoihin ja saatavien lopullista vanhenemista koskeviin aikoihin, ei määräaikojen muutoksilla ole merkittävää vaikutusta saatavien todellisille perintäajoille. Ulosottomenettelyä ei ole kokonaan keskeytetty, turvaavat ulosmittaukset ovat edelleen mahdollisia ja menettely perustuu tapauskohtaiseen harkintaan.

Jos poikkeustilan aiheuttama tilanne voidaan paremmin huomioida ulosottomenettelyssä, osa velallisista voi lisäajan turvin hankkia rahoitusta tai saada liiketoiminnan uudelleen käyntiin. Lainmuutos voi näissä tilanteissa myös edistää maksunsaantia. Tarkoituksena on suojata vallitsevan koronavirus tilanteen vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneita henkilöitä ja yrityksiä ja siten varmistaa se, ettei ulosottomenettelyllä aiheuteta luottohäiriömerkintää niille, joiden maksukyvyttömyys ja taloudellinen tilanne voi koronapandemian päättymisen jälkeen korjaantua.

Häätö puuttuu hyvin voimakkaasti henkilön perusoikeuksiin. Lisämääräaika tuo häätömenettelyyn myös perustuslain kannalta oikeasuhtaisuutta. Muutto häädetävästä asunnosta voi olla estynyt asukkaan sairauden vuoksi. Koronaviruksen aiheuttaman pandemian takia valtioneuvosto on ottanut käyttöön valmiuslain nojalla joukon toimenpiteitä, joilla on voitu turvata hoitokapasiteetti ja pandemiatilanteen hoito sekä välttämättömät ja tarpeelliset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Näiden valtuuksien käytön tarkoitus on puuttua epidemiasta johtuvan hengen ja terveyden uhan juurisyyhyn, toisin sanoen rajoittaa virustartunnan leviämistä ihmisten välisissä kontakteissa siten, että virustartunnasta seuraava tautitaakka on väestössä mahdollisimman pieni. Mahdollisuus häätöjen lykkäämiseen tukee myös tätä tavoitetta.

Tavallisen lain alaan sinänsä kuuluva täytäntöönpanosääntely kajoaa väistämättä tavalla tai toisella velkojan asemaan velkasuhteesta johtuvien varallisuus oikeudellisten oikeuksien haltijana. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perustuslaissa turvatun omaisuudensuojan asianmukainen huomioon ottamisen tarkoittavan tällaisen sääntelyn yhteydessä ennen muuta sitä, että velkojan aseman heikentyminen ei saa muodostua velkojankannalta kohtuuttomaksi (PeVL 33/2002 vp).

Väliaikaisen lain soveltamisessa tai asianosaisilta saaduissa lausumissa ei ole noussut esiin väliaikaisen lain soveltamiseen liittyviä ongelmia tai epäkohtia. Seurattaessa ulosottolaitoksen toiminnasta kertovia tilastoja ja tunnuslukuja ei ole noussut esiin seikkoja, joiden perusteella olisi muutettava aikaisempaa arviota väliaikaisen lain vaikutuksista velkojien oikeuksille. Ulosottolaitoksen euromääräinen perimistulos on säilynyt edellisen vuoden tasolla.

8.2 Oikeus saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivästystä

Tilastotiedon perusteella keskimääräinen käsittelyaika on kasvanut hieman alle yhdellä kuukaudella verrattuna edelliseen vuoteen.

Väliaikainen laki on osaltaan pidentänyt ulosottomenettelyn käsittelyaikoja. Väliaikaisen lain vaikutusta ulosottomenettelyn kokonaiskestoon ei kuitenkaan voi eritellä. Käsittelyaikoihin on vaikuttamassa epidemiasta johtuneet muuttuneet työjärjestelyt, kuten etätööhön siirtyminen sekä muut ulkoiset tekijät kuten veronpalautusmenettelyn muutokset. Väliaikainen laki ei käsitellä olevan tiedon perusteella ole merkittävällä tavalla aiheuttanut ulosotto toiminnalle aiheetonta viivästystä.

8.3 Lainsäätämisyjärjestyksen arviointi

Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta merkityksellistä on pidetty sitä, että lain on tarkoitettu olevan voimassa väliaikaisesti. Tuolloin lain voimaantuloa koskevassa kohdassa on arvoitu sitä aikaa, jonka aikana väliaikaisen lain tavoitteena olevat vaikutukset saavutetaan.

Väliaikaista lakia säädettäessä ei ole ollut mahdollista ennustaa covid-19 –epidemian kestoja tai sen taloudellisten vaikutuksia, eikä niiden esiintymistä ulosottomenettelyssä. Vaikutusten arviointiin ei myöskään ole ollut saatavissa luotettavaa aineistoa, koska vastaavaa epidemiaa ei ole aikaisemmin koettu. Tämän vuoksi väliaikaisen lain voimassaolo on rajoitettu kuuteen kuukauteen.

Covid-19 –epidemian aiheuttamat tartunnat ovat lähteneet syksyllä 2020 taas kasvuun. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 24.9.2020 julkaiseman tiedotteen mukaan uusien covid-19 –taupusten määrä on Suomessa noussut viime viikkojen aikana valtakunnallisesti ja yhä useamman

HE 157/2020 vp

sairaanhoidopiirin alueella. Ilmaantuvuuden nousu, positiivisten näytteiden kasvava osuus ote-
tuista näytteistä, vaikeutuva tartunnanlähteiden jäljitys ja jatkotartuntojen yleistyminen enna-
koivat siirtymistä epidemian kiihtymisvaiheeseen. Epidemia tulee käsillä olevan tiedon mukaan
jatkumaan ja aiheuttamaan taloudellisia vaikutuksia. Vaikutukset ja muut poikkeustilan aikana
tehdyt lainsäädäntötoimet tai suositukset eivät ole kohdentuneet tasaisesti kaikille kansalaisille
tai yrityksille. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota elinkeinotoimintaan kohdistu-
vien rajoitusten kompensoimiseen (PeVL 7/2020 vp).

Taloudelliset muutokset näkyvät ulosottomenettelyssä aina viiveellä. Tämän vuoksi lain alku-
peräisen tarkoituksen mukaisia vaikutuksia ei saavuteta, jos väliaikaisen lain voimassaolo päät-
tyy 31.10.2020.

Sääntelyn voimassaolo on siten rajattu ajallisesti välttämättömään, ja sitä on pidettävä myös
oikeasuhtaisena.

Ehdotetut säännökset eivät muuta ulosottokaaren yhdenvertaisuutta tai asianosaisten oikeustur-
van varmistamiseksi säänneltyjä periaatteita.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyk-
sessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 20 §, 3 luvun 21 §, 4 luvun 6, 51, 52 ja 64 § sekä 7 luvun 4 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 51 ja 64 § osaksi laissa 60/2018, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

20 §

Avoimuuden vaatimus

Ulosottomiehen tulee tiedustelun johdosta ja havaitessaan tilanteen niin vaativan omatoimisesti ilmoittaa velalliselle tämän oikeudesta pyytää ulosoton määrän rajoittamista sekä antaa asianosaisille tarvittaessa muuta ohjausta ulosottoasiassa ja tietoja täytäntöönpanon vaiheesta sekä muista heille merkityksellisistä seikoista. Ulosottomiehen tulee antaa asianosaisille tietoa covid-19 -epidemian tai siitä johtuvien poikkeusolojen perusteella annettavista täytäntöönpanoa rajoittavista säännöksistä.

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

21 §

Joutuisuusvaatimus

Täytäntöönpanotoimitus on pidettävä ja muut täytäntöönpanotoimet suoritettava ilman aiheutonta viivytystä. Täytäntöönpanotoimia saadaan kuitenkin lykätä, jos sitä voidaan pitää vastaajan edun mukaisena eikä lykkäminen aiheuta hakijalle erityistä haittaa. Covid-19 -epidemian tai siitä johtuvien poikkeusolojen aiheuttaman lisäajan tarve on huomioitava tehtäessä täytäntöönpanotoimia tai asetettaessa määräaikoja ulosoton hakijoille tai vastaajille. Jos toimitukselle on säädetty määräaika, sitä on noudatettava.

4 luku

Ulosmittaus

6 §

Maksuaika

HE 157/2020 vp

Jollei velallinen maksa hakijan saatavaa viimeistään maksukehotuksessa asetettuna määräpäivänä, toimitetaan ulosmittaus. Ulosottomies saa kuitenkin antaa velalliselle pyynnöstä maksuaikaa, jos velallinen todennäköisesti maksaa saatavan maksuaikaa saatuaan. Maksuaikaa voidaan antaa enintään kuusi kuukautta maksukehotuksen määräpäivästä laskettuna. Jos velallinen osoittaa hakijan siihen suostuneen, maksuaikaa voidaan antaa tätä pitempi aika hakemuksen raukeamatta, ei kuitenkaan yli kahtatoista kuukautta. Tarvittaessa ulosottomies saa toimittaa maksuaikana turvaavan ulosmittauksen.

Ilman hakijan suostumusta ulosottomies ei saa antaa maksuaikaa, jos perittävänä on lapsen elatusapu.

Maksuaikaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

51 §

Olennaisesti heikentynyt maksukyky

Jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun, covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvan väliaikaisen maksuvaikeuden taikka muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt, palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrättyä aikana säännömukaista pienempi määrä.

52 §

Vapaakuukausien perusteet

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (*vapaakuukaudet*), jos:

- 1) ulosmittaus on toimitettu 4 luvun 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajaulosmittauksena;
- 2) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat;
- 3) velalliselle on aiheutunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus; tai
- 4) keskeyttämiseen on muu erityinen syy.

Velalliselle voidaan antaa vapaakuukausia myös, jos hänelle on aiheutunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista väliaikainen maksuvaikeus, vaikka ulosmittaus ei ole jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti yhtä vuotta.

64 §

Luonnollisen henkilön toistuva elinkeinotulo

Jos velallinen on elinkeinoa harjoittava luonnollinen henkilö, hänen saamastaan toistuvasta elinkeinotulosta jätetään ulosmittaamatta viisi kuudesosaa. Velalliselle voidaan jättää:

- 1) tätä enemmän, jos velallinen voi siten jatkaa elinkeinotoimintaa, on ryhtynyt elinkeinonharjoittajaksi pitkän työttömyyden jälkeen tai jos velallisen maksukyky on covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvan väliaikaisen syyn tai muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt; tai
- 2) tätä vähemmän, jos sitä voidaan pitää velallisen varallisuusasemaan nähden kohtuullisena tai jos velallinen on olennaisesti laiminlyönyt elinkeinoonsa liittyviä maksuvelvoitteita.

Lisäksi noudatetaan soveltuvin osin, mitä suojaosuudesta, menettelystä sekä maksusuunnitelmasta ja maksusopimuksesta palkan ulosmittauksessa säädetään.

HE 157/2020 vp

Tuki, jonka luonnollinen henkilö saa julkisyhteisöltä elinkeinoansa varten, ulosmitataan 1 momentin mukaisesti. Eräiden määrätarkoitukseen myönnettyjen varojen ulosmittauskiellosta säädetään 19 §:n 1 momentin 6 kohdassa.

7 luku

Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpano

4 §

Muuttopäivä

Ulosottomies ei saa ilman painavaa syytä määrätä muuttopäivää aikaisemmaksi kuin viikko eikä myöhemmäksi kuin kaksi viikkoa muuttokehotuksen tiedoksisaantipäivästä. Määrättyä muuttopäivää voidaan lykätä, jollei siitä aiheudu hakijalle tuntuvaa haittaa. Häätö on kuitenkin toimitettava neljän kuukauden kuluessa asian vireilletulosta, jollei covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista taikka muusta erityisen painavasta seikasta pitempään lykkäämiseen ole perusteltua syytä. Hakijan suostumuksella häätöä voidaan lykätä hakemuksen peruuntumatta enintään kaksitoista kuukautta asian vireilletulosta. Lykkäystä koskevaan ulosottomiehen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Hakijan vaatimuksesta hädettävän on maksettava hakijalle vuokra lykkäyksen ajalta muuttopäivästä lukien entisten ehtojen mukaisesti. Lykkäyksen ehdoksi voidaan asettaa lykkäysajan vuokran maksaminen etukäteen, jos sitä voidaan pitää hädettävän kannalta kohtuullisena.

Jos kysymyksessä on avioliittolain (234/1929) mukainen yhteiselämän lopettaminen tai muu siihen rinnastettava häätö, häätö on toimeenpantava muuttopäivää määräämättä niin pian kuin se kohtuudella käy päinsä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2020 ja on voimassa 30 päivään huhtikuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin tässä laissa tarkoitettuihin asioihin.

Helsingissä 8.10.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Laki

ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 20 §, 3 luvun 21 §, 4 luvun 6, 51, 52 ja 64 § sekä 7 luvun 4 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 51 ja 64 § osaksi laissa 60/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

20 §

Avoimuuden vaatimus

Ulosottomiehen tulee tiedustelun johdosta ja havaitessaan tilanteen niin vaativan omatoimisesti ilmoittaa velalliselle tämän oikeudesta pyytää ulosoton määrän rajoittamista sekä antaa asianosaisille tarvittaessa muuta ohjausta ulosottoasiassa ja tietoja täytäntöönpanon vaiheesta samoin kuin muista asianosaisille merkityksellisistä seikoista.

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

21 §

Joutuisuusvaatimus

Täytäntöönpanotoimitus on pidettävä ja muut täytäntöönpanotoimet suoritettava ilman aiheetonta viivytystä. Täytäntöönpanoa saadaan kuitenkin lykätä, jos sitä voidaan pitää vastaajan edun mukaisena eikä lykkääminen

1 luku

Yleiset säännökset

20 §

Avoimuuden vaatimus

Ulosottomiehen tulee tiedustelun johdosta ja havaitessaan tilanteen niin vaativan omatoimisesti ilmoittaa velalliselle tämän oikeudesta pyytää ulosoton määrän rajoittamista sekä antaa asianosaisille tarvittaessa muuta ohjausta ulosottoasiassa ja tietoja täytäntöönpanon vaiheesta sekä muista heille merkityksellisistä seikoista. *Ulosottomiehen tulee antaa asianosaisille tietoa covid-19 -epidemian tai siitä johtuvien poikkeusolojen perusteella annettavista täytäntöönpanoa rajoittavista säännöksistä.*

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

21 §

Joutuisuusvaatimus

Täytäntöönpanotoimitus on pidettävä ja muut täytäntöönpanotoimet suoritettava ilman aiheetonta viivytystä. Täytäntöönpanotoimia saadaan kuitenkin lykätä, jos sitä voidaan pi-

Voimassa oleva laki

aiheuta hakijalle vähäistä suurempaa haittaa. Jos toimitukselle on säädetty määräaika, sitä on noudatettava.

4 luku

Ulosmittaus

6 §

Maksuaika

Jollei velallinen maksa hakijan saatavaa viimeistään maksukehotuksessa asetettuna määräpäivänä, toimitetaan ulosmittaus. Ulosottomies saa kuitenkin erityisestä syystä antaa velalliselle pyynnöstä maksuaikaa, jos velallinen todennäköisesti maksaa saatavan maksuaikaa saatuaan. Maksuaikaa voidaan antaa enintään kolme kuukautta maksukehotuksen määräpäivästä laskettuna. Jos velallinen osoittaa hakijan siihen suostuneen, maksuaikaa voidaan antaa tätä pitempi aika, hakemuksen raukeamatta ei kuitenkaan yli kuutta kuukautta. Tarvittaessa ulosottomies saa toimittaa maksuaikana turvaavan ulosmittauksen.

Ilman hakijan suostumusta ulosottomies ei saa antaa maksuaikaa, jos perittävänä on lapsen elatusapu.

Maksuaikaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

51 §

Olennaisesti heikentynyt maksukyky

Jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun tai muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt, palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrättyä aikana säännönmukaista pienempi määrä.

Ehdotus

tää vastaajan edun mukaisena eikä lykkääminen aiheuta hakijalle erityistä haittaa. *Covid-19 -epidemian tai siitä johtuvien poikkeusolojen aiheuttaman lisääjän tarve on huomiotava tehtäessä täytäntöönpanotoimia tai asetettaessa määräaikoja ulosoton hakijoille tai vastaajille.* Jos toimitukselle on säädetty määräaika, sitä on noudatettava.

4 luku

Ulosmittaus

6 §

Maksuaika

Jollei velallinen maksa hakijan saatavaa viimeistään maksukehotuksessa asetettuna määräpäivänä, toimitetaan ulosmittaus. Ulosottomies saa kuitenkin antaa velalliselle pyynnöstä maksuaikaa, jos velallinen todennäköisesti maksaa saatavan maksuaikaa saatuaan. Maksuaikaa voidaan antaa enintään *kuusi* kuukautta maksukehotuksen määräpäivästä laskettuna. Jos velallinen osoittaa hakijan siihen suostuneen, maksuaikaa voidaan antaa tätä pitempi aika hakemuksen raukeamatta, ei kuitenkaan yli *kahtatoista* kuukautta. Tarvittaessa ulosottomies saa toimittaa maksuaikana turvaavan ulosmittauksen.

Ilman hakijan suostumusta ulosottomies ei saa antaa maksuaikaa, jos perittävänä on lapsen elatusapu.

Maksuaikaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

51 §

Olennaisesti heikentynyt maksukyky

Jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun, *covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvan väliaikaisen maksuvaikeuden* taikka muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt, palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrättyä aikana säännönmukaista pienempi määrä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

52 §

52 §

*Vapaakuukausien perusteet**Vapaakuukausien perusteet*

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (*vapaakuukaudet*), jos:

1) ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulo-rajaulosmittauksena;

2) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat; tai

3) keskeyttämiseen on erityinen syy.

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (*vapaakuukaudet*), jos:

1) ulosmittaus on toimitettu 4 luvun 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulo-rajaulosmittauksena;

2) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat;

3) *velalliselle on aiheutunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus; tai*

4) keskeyttämiseen on muu erityinen syy.

Velalliselle voidaan antaa vapaakuukausia myös, jos hänelle on aiheutunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista väliaikainen maksuvaikeus, vaikka ulosmittaus ei ole jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti yhtä vuotta.

64 §

64 §

*Luonnollisen henkilön toistuva elinkeinotulo**Luonnollisen henkilön toistuva elinkeinotulo*

Jos velallinen on elinkeinoa harjoittava luonnollinen henkilö, hänen saamastaan toistuvasta elinkeinotulosta jätetään ulosmittaamatta viisi kuudesosaa. Velalliselle voidaan jättää:

1) tätä enemmän, jos velallinen voi siten jatkaa elinkeinotoimintaa, on ryhtynyt elinkeinonharjoittajaksi pitkän työttömyyden jälkeen tai jos velallisen maksukyky on erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt; tai

2) tätä vähemmän, jos sitä voidaan pitää velallisen varallisuusasemaan nähden kohtuullisena tai jos velallinen on olennaisesti laiminlyönyt elinkeinoonsa liittyviä maksuvelvoitteita.

Jos velallinen on elinkeinoa harjoittava luonnollinen henkilö, hänen saamastaan toistuvasta elinkeinotulosta jätetään ulosmittaamatta viisi kuudesosaa. Velalliselle voidaan jättää:

1) tätä enemmän, jos velallinen voi siten jatkaa elinkeinotoimintaa, on ryhtynyt elinkeinonharjoittajaksi pitkän työttömyyden jälkeen tai jos velallisen maksukyky on *covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvan väliaikaisen syyn tai* muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt; tai

2) tätä vähemmän, jos sitä voidaan pitää velallisen varallisuusasemaan nähden kohtuullisena tai jos velallinen on olennaisesti laiminlyönyt elinkeinoonsa liittyviä maksuvelvoitteita.

Voimassa oleva laki

Lisäksi noudatetaan soveltuvin osin, mitä suojaosuudesta, menettelystä sekä maksusuunnitelmasta ja maksusopimuksesta palkan ulosmittauksessa säädetään.

Tuki, jonka luonnollinen henkilö saa julkisyhteisöltä elinkeinoansa varten, ulosmitataan 1 momentin mukaisesti. Eräiden määrätarkoitukseen myönnettyjen varojen ulosmittauskiellosta säädetään 19 §:n 1 momentin 6 kohdassa.

7 luku

Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpano

4 §

Muuttopäivä

Ulosottomies ei saa ilman painavaa syytä määrätä muuttopäivää aikaisemmaksi kuin viikko eikä myöhemmäksi kuin kaksi viikkoa muuttokehotuksen tiedoksisaantipäivästä. Määrättyä muuttopäivää voidaan lykätä, jollei siitä aiheudu hakijalle tuntuva haittaa. Häätö on kuitenkin toimitettava kahden kuukauden kuluessa asian vireilletulosta, jollei pitempään lykkäämiseen ole erityisen painavaa syytä. Hakijan suostumuksella häätöä voidaan lykätä hakemuksen peruuntumatta enintään kuusi kuukautta asian vireilletulosta. Lykkäystä koskevaan ulosottomiehen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Hakijan vaatimuksesta hädettävän on maksettava hakijalle vuokra lykkäyksen ajalta muuttopäivästä lukien entisten ehtojen mukaisesti. Lykkäyksen ehdoksi voidaan asettaa lykkäysajan vuokran maksaminen etukäteen, jos sitä voidaan pitää hädettävän kannalta kohtuullisena.

Jos kysymyksessä on avioliittolain (234/1929) mukainen yhteiselämän lopettaminen tai muu siihen rinnastettava häätö, häätö on toimeenpantava muuttopäivää määräämättä niin pian kuin se kohtuudella käy päinsä.

Ehdotus

Lisäksi noudatetaan soveltuvin osin, mitä suojaosuudesta, menettelystä sekä maksusuunnitelmasta ja maksusopimuksesta palkan ulosmittauksessa säädetään.

Tuki, jonka luonnollinen henkilö saa julkisyhteisöltä elinkeinoansa varten, ulosmitataan 1 momentin mukaisesti. Eräiden määrätarkoitukseen myönnettyjen varojen ulosmittauskiellosta säädetään 19 §:n 1 momentin 6 kohdassa.

7 luku

Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpano

4 §

Muuttopäivä

Ulosottomies ei saa ilman painavaa syytä määrätä muuttopäivää aikaisemmaksi kuin viikko eikä myöhemmäksi kuin kaksi viikkoa muuttokehotuksen tiedoksisaantipäivästä. Määrättyä muuttopäivää voidaan lykätä, jollei siitä aiheudu hakijalle tuntuva haittaa. Häätö on kuitenkin toimitettava *neljän* kuukauden kuluessa asian vireilletulosta, jollei *COVID-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista taikka* muusta erityisen painavasta syytä. Hakijan suostumuksella häätöä voidaan lykätä hakemuksen peruuntumatta enintään *kaksitoista* kuukautta asian vireilletulosta. Lykkäystä koskevaan ulosottomiehen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Hakijan vaatimuksesta hädettävän on maksettava hakijalle vuokra lykkäyksen ajalta muuttopäivästä lukien entisten ehtojen mukaisesti. Lykkäyksen ehdoksi voidaan asettaa lykkäysajan vuokran maksaminen etukäteen, jos sitä voidaan pitää hädettävän kannalta kohtuullisena.

Jos kysymyksessä on avioliittolain (234/1929) mukainen yhteiselämän lopettaminen tai muu siihen rinnastettava häätö, häätö on toimeenpantava muuttopäivää määräämättä niin pian kuin se kohtuudella käy päinsä.

HE 157/2020 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2020 ja on voimassa 30 päivään huhtikuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin tässä laissa tarkoitettuihin asioihin.
